

Bruxelles, 29. studenoga 2024.
(OR. en)

16277/24

CLIMA 424
ENV 1160
ENER 583
TRANS 517
AGRI 843
ECOFIN 1444
COMPET 1167
IND 539
MI 986

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Br. dok. Kom.:	6291/24 + ADD 1-6
Predmet:	Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija naslovljena „Osiguravanje naše budućnosti – Klimatski cilj EU-a za 2040. i put prema klimatskoj neutralnosti do 2050. uz izgradnju održivog, pravednog i prosperitetnog društva” – razmjena mišljenja

1. Kako bi usmjerilo razmjenu mišljenja o navedenoj temi na sastanku Vijeća (okoliš) 17. prosinca 2024., predsjedništvo je pripremlilo priloženu napomenu i pitanja za ministre i ministrice.
2. Odbor stalnih predstavnika poziva se da napomenu i pitanja predsjedništva primi na znanje i prosljedi ih Vijeću radi razmjene mišljenja.

Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija naslovljena „Osiguravanje naše budućnosti – Klimatski cilj EU-a za 2040. i put prema klimatskoj neutralnosti do 2050. uz izgradnju održivog, pravednog i prosperitetnog društva”

– Razmjena mišljenja –

Uvod

Komisija je 6. veljače 2024. objavila komunikaciju naslovljenu „Osiguravanje naše budućnosti – Klimatski cilj EU-a za 2040. i put prema klimatskoj neutralnosti do 2050. uz izgradnju održivog, pravednog i prosperitetnog društva”¹, u kojoj se preporučuje cilj smanjenja neto emisija stakleničkih plinova za 90 % do 2040. u odnosu na 1990. Nakon što se postigne dogovor o cilju za 2040., on će postati temelj novog nacionalno utvrđenog doprinosa EU-a u skladu s Pariškim sporazumom, koji će se UNFCCC-u dostaviti znatno prije konferencije COP 30. Očekuje se da će Komisija početkom 2025. podnijeti zakonodavni prijedlog za uključivanje klimatskog cilja za 2040. u Europski zakon o klimi i pravodobno predložiti relevantne sektorske mjere. Najnoviji dokazi pokazuju da su troškovi povezani s klimatskim promjenama i nedjelovanjem jednako vidljivi kao i koristi od djelovanja, među ostalim u području energetske sigurnosti, a smanjenjem naše ovisnosti o fosilnim gorivima ostvaruju se velike i znatne koristi.

Razmatranje navedene komunikacije Komisije i popratne procjene učinka započelo je na sastanku Radne skupine za okoliš 12. veljače 2024. Vijeće (okoliš) održalo je 25. ožujka 2024. prvu raspravu o Komunikaciji. U njoj je navedeno da postoji opća potpora za određivanje klimatskog cilja za 2040. i da se delegacije općenito slažu s poticajnim uvjetima koji su u Komunikaciji definirani kao potrebni za postizanje tog cilja.

¹ Dok. 6291/24 + ADD 1 – 6.

Tijekom rasprave na sastanku Vijeća (okoliš) održanom 17. lipnja ministri i ministrice istaknuli su provedbu dogovorenog okvira klimatske i energetske politike do 2030., očuvanje konkurentnosti EU-a i osiguravanje pravedne tranzicije kao ključne poticajne uvjete. Naglasili su i potrebu za osiguravanjem predvidljivosti i stabilnog smjera provedbe prema klimatskoj neutralnosti, zajedno s povoljnim regulatornim i investicijskim okvirom. U raspravi je također navedeno da je za određivanje klimatskog cilja EU-a za 2040. potreban sveobuhvatan, međusektorski i uravnotežen pristup, uz veću dosljednost između klimatskih, energetskih, industrijskih i drugih relevantnih politika kako bi se uzele u obzir njihove interakcije i međuovisnosti. Ministri i ministrice naglasili su da su za osiguravanje industrijske konkurentnosti EU-a potrebni, među ostalim, jednaki uvjeti na globalnoj razini i unutar EU-a te dekarbonizacija energetskog sektora s pojačanim ulaganjima u inovativne čiste tehnologije.

Slična razmatranja utvrđena su u zajedničkom planu za dekarbonizaciju i konkurentnost koji je Mario Draghi predložio u svojem izvješću „Budućnost europske konkurentnosti” (rujan 2024.) kako bi se pomoglo u suočavanju s izazovima dekarbonizacije i iskoristile prilike za dekarbonizaciju. Integrirani pristup dekarbonizaciji i konkurentnosti odražava se i u mandatnim pismima predsjednice Komisije kandidatima za povjerenike. U Draghijevom izvješću, kao i u izvješću Enrica Lette naslovljenom „Više od tržišta” (travanj 2024.) naglašava se hitna potreba da EU ubrza inovacije i zelenu transformaciju kako bi ostvario svoje ciljeve za 2030. i opći cilj klimatske neutralnosti, energetske transformacije i integracije jedinstvenog tržišta.

Nadovezujući se na prethodne rasprave Vijeća o Komunikaciji Komisije, tijekom mađarskog predsjedanja rasprava na tehničkoj razini bila je usmjerena na tri poticajna uvjeta koja su ministri i ministrice istaknuli na sastanku Vijeća za okoliš u lipnju. Glavne točke iznesene tijekom rasprava sažete su u nastavku.

Provedba dogovorenog okvira klimatske i energetske politike do 2030.

Delegacije su suglasne da je provedba paketa „Spremni za 55 %” preduvjet za postizanje ambicioznog klimatskog cilja za 2040. Čini se da su promet, poljoprivreda, zgrade te korištenje zemljišta, prenamjena zemljišta i šumarstvo (LULUCF) sektori u kojima se većina država članica trenutačno suočava s najvećim izazovima u provedbi, među ostalim kad je riječ o zadovoljavanju potreba najranjivijih i osiguravanju potrebnih financijskih sredstava. Za dekarbonizaciju sektora električne energije i industrije bit će potrebna i znatna ulaganja, među ostalim iz privatnog sektora. Neke delegacije smatrale su da je potreban regulatorni okvir za mobilizaciju privatnih ulaganja.

Niz delegacija smatrao je da su rokovi za prenošenje i provedbu zakonodavstva u okviru paketa „Spremni za 55 %” vrlo kratki te su one istaknule i administrativno opterećenje koje proizlazi iz novih zahtjeva. Isto tako, nekoliko delegacija spomenulo je izazove u pogledu uvođenja tehnologija za uklanjanje i skladištenje ugljika, među ostalim kad je riječ o osiguravanju potrebnih financijskih sredstava. U pogledu stečenih iskustava, iako su se delegacije općenito zalagale za nastavak pristupa iz „Paketa” pri osmišljavanju okvira za razdoblje nakon 2030. te su se složile da svi sektori trebaju doprinijeti naporima za dekarbonizaciju, nekoliko delegacija pozvalo je na veću fleksibilnost u oblikovanju sektorskih ciljeva uzimajući u obzir specifičnosti država članica.

Osiguravanje konkurentnosti europske industrije

Delegacije su smatrale da su predvidljivost, regulatorna stabilnost i dosljedan okvir politike ključni čimbenici kojima se promiče europska konkurentnost. Neke delegacije istaknule su da je dekarbonizacija pokretač konkurentnosti s potencijalom za promicanje rasta, otpornosti i radnih mjesta otpornih na buduće promjene. Nekoliko delegacija navelo je da se veliki potencijal za jačanje konkurentnosti nalazi u energetske sektoru. Neki su naglasili središnju ulogu energije iz obnovljivih izvora u kombinaciji sa skladištenjem, dok su drugi istaknuli načelo tehnološke neutralnosti, prepoznajući ulogu nuklearne energije u tranziciji. Delegacije su istaknule potrebu za osiguravanjem pristupa čistoj i cjenovno pristupačnoj energiji, među ostalim poboljšanjem infrastrukture, modernizacijom mreže i razvojem međupovezanosti, kao i potrebu za uklanjanjem prepreka inovacijama, smanjenjem birokracije i pojednostavljenjem postupaka kao što je postupak izdavanja dozvola. Osim toga, nekoliko delegacija navelo je potencijal tehnologija za uklanjanje ugljika i potrebu za ubrzanjem njihova uvođenja, uz pažljivo razmatranje načina na koji su uklanjanja uključena u okvir klimatske politike. Nekoliko delegacija istaknulo je da postoji velik neiskorišteni potencijal kružnog gospodarstva.

Delegacije su naglasile ključnu ulogu ulaganja u istraživanje i inovacije, kao i ključnu ulogu financiranja čistih tehnologija iz javnih i privatnih izvora. Nekoliko delegacija istaknulo je ulogu instrumenata financiranja EU-a, posebno Inovacijskog fonda, u podupiranju inovacija. Osim toga, neke delegacije istaknule su važnost učinkovitih pravila o državnim potporama ili javnoj nabavi. U kontekstu osiguravanja poštenog tržišnog natjecanja i jednakih uvjeta na međunarodnoj razini, nekoliko delegacija naglasilo je važnost mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama (CBAM) i predložilo da bi trebalo razmotriti njegovo poboljšanje uz istodobno osiguravanje njegove usklađenosti s relevantnim međunarodnim pravilima. Neke delegacije istaknule su potrebu za globalnim djelovanjem u području klime i u tom kontekstu pozvale na jačanje klimatske diplomacije EU-a, posebno u pogledu informiranja i potpore kad je riječ o određivanju cijene ugljika.

Osiguravanje pravedne tranzicije

Delegacije su se složile da je ključno uključiti građane, poduzeća, radnike i sve dionike te surađivati s industrijom kako bi se osiguralo da svi sudjeluju u zelenoj tranziciji. Istaknule su važnost suradnje između sveučilišta i istraživačkih centara, kao i važnost obrazovanja i cjeloživotnog osposobljavanja, prekvalifikacije i usavršavanja kako bi radna snaga bila spremna za zelenu tranziciju. Osim toga, naglasile su važnost podizanja svijesti i transparentne komunikacije s građanima te pružanja znanstveno utemeljenih informacija javnosti.

Predloženo je i da se procijeni učinak mjera za dekarbonizaciju na ranjive segmente društva. Prepoznata je potreba za pružanjem potpore najpogođenijim ranjivim skupinama u zelenoj tranziciji, a nekoliko delegacija smatralo je da bi se financiranjem iz Socijalnog fonda za klimatsku politiku (SCF) mogla poboljšati socijalna pravednost te da bi ga trebalo zadržati. Ponovno je spomenuto da se potpora može pružiti u okviru kohezijske politike i drugih fondova EU-a, kao što su Fond za pravednu tranziciju i Europski socijalni fond, ali da još ima prostora za poboljšanje dostupnosti informacija o tim mogućnostima. Osim toga, mjere usmjerene na pružanje tehničke potpore i razmjenu najbolje prakse smatrale su se korisnima.

Instrumenti za dekarbonizaciju

Delegacije su raspravljale i o ulozi instrumenata za dekarbonizaciju te ulozi određivanja cijene ugljika u dekarbonizaciji industrije u razdoblju nakon 2030. Većina delegacija smatrala je da bi sustav EU-a za trgovanje emisijama (ETS) trebao i dalje biti temelj klimatske politike u razdoblju do 2050., a mnoge od njih podsjetile su na potrebu da ga se kombinira s učinkovitim CBAM-om. Nekoliko delegacija naglasilo je da kad je riječ o ETS-u 2 (zgrade, cestovni promet i dodatni sektori), posebnu pozornost treba posvetiti učinkovitoj upotrebi Socijalnog fonda za klimatsku politiku u okviru socijalnih planova za klimatsku politiku kako bi se ranjiva kućanstva zaštitilo od prekomjernih cijena. Neke delegacije zagovarale su proširenje ETS-a na dodatne sektore kao što su poljoprivreda, spaljivanje otpada ili manja pomorska plovila, dok neke druge nisu bile sklone tome.

Međutim, istaknuto je da ne postoji jedinstveno rješenje za dekarbonizaciju europskog gospodarstva te dopunu mehanizama za određivanje cijene ugljika. Delegacije su predložile, primjerice, proširenje obnovljivih izvora energije, razvoj zelenog vodika i drugih niskougljičnih tehnologija te daljnje mjere za povećanje energetske učinkovitosti. Nekoliko delegacija podsjetilo je i na to da će u budućnosti postojati sve veća potreba za tehnološkim uklanjanjem ugljika te da bi trebalo uvesti poticaje za potporu njegovu uvođenju.

Pitanja za ministre i ministrice:

Ministri i ministrice u tom se kontekstu pozivaju da razmijene mišljenja na temelju sljedećih pitanja:

- 1. Kako bi se odgovorilo na izazove s kojima se suočavaju uprave i poduzeća u vezi sa zahtjevima koji se odnose na uspješnu provedbu paketa „Spremni za 55 %”, na koji bi se način i u kojim konkretnim sektorima u okviru paketa „Spremni za 55 %” moglo smanjiti administrativno opterećenje? Koji bi se zahtjevi mogli pojednostavniti ili racionalizirati?*
- 2. Kakav bi regulatorni i investicijski okvir bio potreban u razdoblju nakon 2030. kako bi se osigurala potrebna predvidljivost i usklađenost politike za promicanje konkurentnosti europskih industrija, uz istodobnu daljnju usmjerenost na postizanje klimatske neutralnosti do 2050.? Koje bi poticajne mjere bile potrebne kako bi se osigurala pravedna tranzicija?*